

Ghid de referință – România

Introducere

Persoanele cu dizabilități pot întâmpina mai multe bariere în sistemul de justiție. De exemplu, atunci când ele sunt:

- victime

- martori, adică au văzut ceva rău

- acuzați de o infracțiune, adică au făcut ceva rău

Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități (CDPD) este un document scris care spune că toate țările trebuie să ajute persoanele cu dizabilități să li se facă dreptate. Asta înseamnă că trebuie să înlătore barierele și să se asigure că toată lumea este tratată corect și egal.

Ghidul de referință a fost făcut de Centrul de Resurse Juridice. Ghidul este un document scris, cu mai multe pagini, care dă sfaturi despre cum pot fi ajutate persoanele cu dizabilități în justiție.

Documentul este scris mai ales pentru judecători, avocați, polițiști și alte persoane care lucrează în justiție. Dar poate fi folositor și pentru persoanele cu dizabilități, familiile lor și alte persoane care au nevoie.

Accesul la justiție în România

România a fost de acord să țină cont de CDPD prin scrierea unor legi care să aibă grijă de drepturile persoanelor cu dizabilități.

Totuși, România nu face cât ar trebui pentru a ajuta persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale în justiție.

Legea nu are mereu grijă ca aceste persoane să fie tratate la fel ca alte persoane în instanță.

De exemplu, legea spune că poliția trebuie să spună unei persoane de ce este acuzată, adică ce a făcut și care sunt drepturile sale înainte să îi pună întrebări.

Dar legea nu spune că poliția trebuie să explice acest lucru într-un mod în care persoana îl poate înțelege, de exemplu în cuvinte ușoare.

Nu există reguli clare în instanță, adică ce trebuie făcut ca să ajuți persoanele cu dizabilități să înțeleagă ce se întâmplă în instanță, de exemplu la judecătoria.

Nu se știe câte persoane cu dizabilități au probleme cu sistemul de justiție în România. Dacă am avea aceste informații, ele ar ajuta la găsirea unor moduri de a înlătura barierele și de a oferi un sprijin mai bun persoanelor cu dizabilități.

Drepturile persoanelor cu dizabilități

Capacitate de exercițiu

Toate persoanele cu dizabilități ar trebui să fie tratate la fel în fața legii. Ar trebui să aibă voie să ia parte la toate fazele unui proces.

Dacă unei persoane i s-a spus că nu poate lua decizii când vine în instanță, aceasta ar trebui să aibă dreptul de a cere instanței să schimbe acest lucru.

Sprijin și adaptări

Persoanele cu dizabilități trebuie să primească ajutorul de care au nevoie pentru a înțelege și a lua parte la procesul lor.

Adică să li se explice lucrurile într-un mod pe care îl pot înțelege, să li se dea mai mult timp pentru a răspunde la întrebări și să fie lăsați să aibă o persoană de sprijin cu ei. Aceste lucruri se numesc adaptări.

Dreptul de a fi informat

Informațiile trebuie să fie într-un mod pe care persoanele cu dizabilități îl pot înțelege ușor.

De exemplu, oamenii ar trebui să folosească un limbaj simplu, imagini sau interpreți. Este important să nu se folosească cuvinte juridice grele.

Persoanelor trebuie să li se spună clar care sunt drepturile lor și să fie întrebați dacă înțeleg ce se întâmplă.

Dreptul la un avocat

Persoanele cu dizabilități trebuie să aibă un avocat imediat ce vorbesc cu poliția. Același avocat ar trebui să le fie alături de persoană în tot procesul.

Avocații ar trebui să fie știe cum să fie alături de o persoană cu dizabilități. Ei trebuie să se asigure că drepturile persoanei sunt respectate.

Dreptul de participa la proces

Persoanele cu dizabilități au dreptul de a fi prezente în instanță și de a se apăra. Instanța ar trebui să se asigure că locul este accesibil și nu este unul care să facă persoana să simtă frică. De exemplu, judecătorul și avocații ar putea purta haine obișnuite în loc de robe, acele rochii negre lungi, pentru a face persoana să se simtă mai bine.

Ascultarea la distanță

Uneori, o persoană cu dizabilități poate participa la o audiere prin video, fără să meargă în instanță. În acest caz, instanța trebuie să se asigure că persoana înțelege ce se întâmplă.

Când este ascultată de la distanță, persoanei cu dizabilități trebuie să i se explice clar ce se întâmplă și să i se dea pauze atunci când cere.

Concluzii

Este important să ne asigurăm că persoanele cu dizabilități pot lua parte la procese la fel ca oricine altcineva. Acest lucru înseamnă:

- să primească sprijin,

- să fie tratate cu respect,

- să ne asigurăm că înțeleg tot ce se întâmplă.

Dacă facem asta, sistemul de justiție
poate fi mai bun pentru toată lumea.

Document redactat de Centrul de Resurse Juridice.

Document adaptat și corectat în limba engleză de Inclusion Ireland.

Document testat de Elisabeta Moldovan, co-președinte al asociației Ceva de Spus.

Documentul a fost elaborat ca parte a proiectului ENABLE -Facilitarea incluziunii și a accesului la justiție pentru suspecții și inculpații cu dizabilități intelectuale și/sau psihosociale (101056701 – ENABLE – JUST-2021-JACC).

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Acest proiect este cofinanțat de Uniunea Europeană. Cu toate acestea, punctele de vedere și opiniile exprimate aparțin exclusiv autorului (autorilor) și nu reflectă în mod necesar cele ale Uniunii Europene sau ale Comisiei Europene. Nici Uniunea Europeană și nici autoritatea de acordare a finanțării nu pot fi trase la răspundere pentru acestea.

Descrierea proiectului: <https://www.cri.ro/enable-facilitarea-incluziunii-si-a-accesului-la-justitie-pentru-suspectii-si-inculpatii-cu-dizabilitati-intelectuale-si-sau-psihosociale/>

